

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Caput 12. [i.e. 21.] Circa dimissionem è Societate, & ad alium Ordinem
translationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

prehensum. Notanter autem addidi. Si delictum emendatum sit non modo quoad culpam, sed etiam quoad eius effectum. Nā contingere potest, quod aliquis praelationem ambierit, & de ambitione penitentiam egerit: tamen effectus ambitionis non sit emendatus, sed sit in pendenti, efficaciterque electorem mouens ad electionē. Eo casu crediderim te esse obligatū denunciare. Quia ambitiosus ille in virtute, & in effectu molitum, agit, & procurat praelationem. Et quia finis ob quem votum iniungitur, qui est, ne dignitates ambitione obtineantur, integer perseverat. Necnū Palao 10.3.d.5. de statu Relig. pun. 7.n.6.

DVBIUM XXX.

Gratia petendi consilij delictum ambitionis cuidam Societatis professio est reuelatum. Teneturne ex voto illo, superiori denunciare delinquentem?

159
Tenetur denunciare.

Denunciare potest, & consequenter ex vi voti tenetur. Quia generales rationes, quod secreti observatio non adstringit in damnum commune, in praesenti casu procedūt. Si quidem ex huius secreti observatio Societati imminet damnum, quod tantopere D. Ignat. vitare curavit, scilicet ambitionem omnium malorum matrem locum in Societate habere. Et quidē ipse delinquens gravior laeditur secreti observatio, quam eius manifestatione laederetur. Nam ex hac facta superiori ut Patri, nec potest affici infamia: nec puniri: poterit autem à peccato remoueri, & obligari, ut ab iniqua intentione desistat: quae certe amplius aestimanda sunt, quam levis infamia, quam apud superiores delinquens potest habere. Sic Sanch. l.6. Dec. c. 18. n. 57. dicens secretum solummodo esse seruandum, si consulens recipuerit.

160.
Minime tenetur.

Minime tenetur. Quia enim liber Religioni utilis ac convenientius est, ut Religiosi intelligunt, cum consilium petunt pro alicuius delicti remedio, secretum sibi esse seruandum, quam nocere possit, quod vna, vel alia vice dignitas vel praelatio ambitione obtineatur. Nam persuadentes sibi secretum esse seruandum, regulariter delicta efficacius, & suauis vitantur, dū consiliario aperiantur, quae quidē secreta serperent, cum maiori Religionis dāno. Ideo in congregatione generalis 6. decr. 54. can. 12. (vbi de manifestatione delictorum superiori facienda) dicitur, intelligi de illis, quae ab aliquo alio notata, & observata fuerint: non autē de iis, quae ipsimet secreto, & consilij petendi gratia, ut dirigantur, vel inueniantur, alteri communicauerint. Ita Suar. 10.4. de Relig. 17. 10. l.6. c. 10. n. 29 & 30.

161
Auctoris resolutio.

Ego autem certum existimo praefatam consultationem non esse sub sigillo confessionis seruandam. Nam licet ad confessionē dirigatur, non ex se, sed ex relatione extrinseca consulentis dirigitur. Sigillum autem confessionis sola confessio inducit, non extrinseca relatio. Ergo ibi adesse non potest sigilli secretum Suar. citat. n. 28. & 29. Sanch. n. 57. Vnde fit, casum esse posse, quod secretum commissum sub hac consultatione seruandum nō esset: nempe cum eius reuelatio esset ad im-

pediendum damnum graue Reipublicae, vel inuicēti necessaria. Nau. sum. c. 2. s. n. 46. Corduba qq. l. 1. q. 43. an. 2. casu 3. Verum et si sub sigillo confessionis praefata consultatio seruanda non sit: credo seruandam omnino esse: & raro, vel nunquam ob delictum per consultationem scitum, esse manifestandum propter rationem pro secunda sententia expressam. Profecto hoc secretum non seruatur ob vitandum damnum delinquentis, sed ad vitandum damnum commune, quod ex consultationis omissione communitas pati posset.

CAPVT XII.

Circa dimissionem à Societate, & ad alium Ordinem translationem.

DVBIUM XXXI.

Religiosi Societatis non professi possunt nulla intercedente causa à Religione expelli.

Nulla causa intercedente, saltem valida, possunt expelli. Quia causa haec requiritur poterat, vel ex constitutione, vel ex regula, vel ex contractu, quae Religiosus per vota simplicia cum Religione init, si solum ex constitutione, & regula, cum nulla ad peccatum obliget nullum Generalis peccatum committere, si absque causa hos Religiosos dimittat. Esto autem aliquid peccatum perpetraret, sicuti perpetrat superior, non vitium sine causa à Religione expellens: quia tamen constitutio, & regula dimissionem nō irritat, tenebit factū, sicuti tenet in nouitio sine causa dimissio. Si autem ex contractu imbibito in votorum simplicium emissionem causam expostulari iustis, eo quod Religiosus se tradidit Religioni obsequenturum, & Religio obligatur perpetuo eum secum retinere, nisi causa iusta dimissionis adsit. Obstat quidem quia repugnat modo quem Societas seruat in horum votorum admissione: admittit enim ea nullam in se suscipiendo retentionis obligationem, sed quousque ipsa voluerit retinere, & sub ea conditione Religiosus vota omittit, ipsique erant itent, manifestatur. Exam. c. 6. §. 3. lit. A. & c. 7. §. 1. & 2. & p. 1. const. c. 4. lit. B. & D. Ergo nolente Religione Religiosum retinere enanescet obligatio, quae à Religione voluntate dependebat. Si enim quis se seruū alicui traderet, quousque ille seruū eum habere voluerit, non obinde Dominus hanc traditionē acceptans, obligatus esset eum seruū retinere, sed poterit, cum sibi placuerit, eum manumittere. Ne ergo contra constitutionem procedatur, asserendum est, nullam Societati obligationem esse retinendi Religiosum ex votorum simplicium emissionem. Sic nonnulli argumentantur, & non omnino improbabili- ter, ut innuit P. Castro Palao. 10.3.d.4.p. 20. numero 3.

Expelli non possunt, sed non solum ex constitutione

163

Secl. II. De Societate Iesu Dubia. 235

Expelli non
potest, si
causa non
adit.

stitutione & regula, sed etiam ex votorum
emissione obligata est Societas retinere Scho-
lares approbatos, & Coadiutores firmatos, dum
non se offert illa causa expulsiōis. Ex
constitutione quidem obligatur. Nam Dñs.
Ignatius in exam. gener. cap. 6. in eius declara-
tione dicit: *Non est in iustum, ut pater in li-
teris Apostolicis si Societas libertatem ad eos
dimittendos, quando non faciunt quod debent
retinere. Illud expende: Quando non faciunt,
quod debent. Quasi solum ex conditione stan-
te, Societas habeat ad eos dimittendos liber-
tatem. Addit inferius: Nec id (scilicet Societate
Religiosos expellere) sine causis iustis fieri
debet.* alias constitutiones mitto, ubi id aper-
te confirmatur. Verum non solum ex constitutione,
sed etiam ex ipsa votorum emissionem hanc So-
cietas obligationem contrahit. Nam Religio-
sus se tradit Religioni, ut ab ipsa retineatur,
propterea ipsa obligata est, sic traditum reti-
nere. At Societas ex suis constitutionibus obli-
gata est Religiosum retinere, dum non se
offert legitima expulsiōis causa: Ergo Reli-
giosus se tradit Religioni retinendum, dum
non fuerit causa legitima expulsiōis. Ergo
Religio hanc traditionem acceptans non po-
terit absque causa legitima Religiosum à se
expellere: quod si contra gesserit, nulla erit di-
missio utpote facta à non habente potestatem.
Ita Suarez tom. 4. de Relig. 10. l. 3. cap. 9. à
n. 10. late defendit & Palao n. 4. contestatur.
Mibi hoc omnino certum. Nam hæc tradi-
tio Religiosi est omnino diuersa ab ea libe-
ra traditione, qua quis se alicui tradit in ser-
uum. Nam Religiosi traditio fit sub obli-
gatione, quam habet Societas neminem
dimittendi absque rationabili causa. Illa verò
traditio sub nulla sit domini obligatione, cum
ipse nullam habeat, neque ex illius traditio-
ne velit subire, seruum retinendi.

164
Mibi hoc
omnino cer-
tum.

DVBIVM. XXXII.

*Quis iniquis mediis dimissionem extorsit
& obligatus ad Religionem redire,
Prouinciali veritatem manifestans ut
iterum admittatur, repulsam patitur:
manetne liber à votis?*

165
Certa præ-
mitto.

Certum est, eum, qui mediis iniquis, seu
fictis causis dimissionem extorsit, obligatum
esse ad Religionem redire. Quia nulla fuit
dimissio; unde debet apponere media, quæ
ad hunc finem necessaria fore iudicauerit. Cum
autem primum, ac præcipuum sit fraudem
delegere, & malitiam commissam declarare,
presumatur, delicta ex praua indole com-
misisse, necesse corrigendum: sine dubio ad
fraudis manifestationem obligatur. Quod si
fraude detecta superior potestatem habens
recipiendi, & dimittendi, nollet illum reci-
pere, eo ipso liber à votis est. Quia illa repul-
sa est tacita dimissio, seu præcedentis dimis-
sionis ratificatio. Notanter dixi, *Si nollet eum
recipere superior potestatem habens recipien-
di, & dimittendi.* Nam si solum habeat po-
testatem recipiendi, non tamen dimittendi,
ut contingit in Societatis Prouincialibus, dif-
ficile est, nam detecta Prouinciali veritate,

& ab eo repulsus liber maneat Religiosus il-
le à votis, quæ illi gatus fuit à Societate ex-
pulsus?

Liber profecto manet, quia cum prouincia-
lis habeat potestatem non admittendi iterum
eum qui à Generali dimissus est, consequen-
ter habet potestatem ratam habendi priorem
dimissionem, quando illum denuo admittere,
hanc expedire indicauerit. Sic Sanchez l. 6.
Decal. cap. 9. n. 66. fine.

Non manet liber. Quia ex eo quod pro-
uincialis habeat potestatem non admittendi ite-
rum eum, qui à Generali dimissus est in-
ferri non potest habere potestatem ratam
habendi dimissionem illam nullam à Gene-
rali factam. Aliud enim est, non admittere,
aliud dimittere. Habet prouincialis potes-
tatem non admittendi dimissum, non tamen
ad verè dimittendum eum, qui verè dimissus
non est. Ita Castro Palao tom. 3. d. 4. de statu
Relig. pun. 20. n. 11.

Fateor Doctissimi P. Thomæ Sanchez do-
ctrinam mihi esse difficilem; suppono enim
dimissionem factam à Generali, vel à Pro-
uinciali eius nomine nullam fuisse, utpote
fraude extortam suppono deinde Prouincia-
lem potestatem non habere dimittendi eum,
qui ex industria, ac malitia ad finem ex-
torquendi dimissionem fictas causas exponit.
Ex his verò suppositis manifeste videtur in-
ferri, ex sola Prouincialis repulsa, veritate de-
fecta, eum liberum à votis non esse, quia Pro-
uincialis nequit firmam, & ratam habere di-
missionem quam facere non potest. Unde ut
liber quis à votis existat, probabilis iudicio,
eum debere Generalem consulere, eique ve-
ritatem voce, aut internuncio aut literis ma-
nifestare.

DVBIVM XXXIII.

*Præpositus Generalis potestne facultatem
concedere ad strictiorem Ordinem tra-
seundi eum, qui culpas expulsiōe
dignas non commisit, sed à Societate
dignè, ac iuste retinetur?*

Non est dubium, hunc transitum permit-
tere posse comparatione illorum, qui ob
sua delicta digni sunt, ut à Religione ex-
pellantur, quia id expresse decusum est à Gre-
gorio XIII. in Bulla quæ incipit, *Cum alias?*
Quare questio est solum, an etiam compara-
tione illorum, qui culpas expulsiōe dignas
non commiserunt, qui quæ à Societate dignè ac i-
uste retinentur, huc profecti possit Præpositus
generalis facultatem concedere ad laxiorem
Ordinem transeundi?

Non potest, quia transitus ex Mendicanti-
bus ad quamlibet Religionem Monachalem
(Carthusia, excepta) prohibitus est absque
Pouificis facultate. *Extraneæ Viam ambitiose eam facul-
de Regularibus.* Transitus verò ad Religionem
laxiorem cauetur à Tridentino sess. 14. c. 11. ne
fiat cuiuscumque facultatis vigore. At aduer-
sus has prohibitiones Præpositus Generalis non
est speciale privilegium concessum: Ergo nequit
suis subditis processis ad Religionem laxiorem
transitum concedere. Minor probatur, quia
Paulus III. Pius IV. & Pius V. solū in cōsti-
tutionibus

166
Liber ma-
nat à votis.

167
Liber non
manet.

168
Auctoris
resolutio.

169
Certa sup-
pono.

170
Concedere
non potest.

171
Eam potest
concedere.

Religione concedat. Sed ad Societatis puritatem, & incrementum, precipueque emissorū salutem non solum pertinet concedere transiū iis, qui ob sua scelera digni sunt expulsiōe: sed etiam iis, qui minora delicta committunt, vel minus apti Societatis ministeri i. inueniuntur, vel qui sperant maiorem cōsolationem, & spirituale profectum in alio Ordine habebunt. Ergo de iis omnibus iudicare Praepositus Generalis poterit expediens esseque volentes ē Societate emittere, non vt in saeculo vti agant, sed vt in alia Religione quā ipse Praepositus generalis praescripserit, perueniant. Ita Sanch. l. 6. Dec. 7. n. 68. in fine. c. n. 7. Et S. narius, mutato consilio, t. 4. de Relig. v. 10. l. 1. l. 6. 2. per totum.

Hanc sententiam longè veriore esse iudico. Nam Gregor. speciale *ibi* privilegiū Societati concessit, quod nolit aliis Religionibus communicari. At si solum extenderetur ad Religiosos expulsos, nullū speciale ellet, cū quilibet religio ius habeat permittendi ius expulsis, in quālibet religionē transire, imo ipsi, etiam renuente Religionē, hanc habent facultatem. Neque valet dicere, illē esse Societatis, vt ex leuioribus causis, siue nō adeo grauibz valeat profectos expellere, quia id est esse privilegiū ad expellendum, non ad concedendum transitum in aliam religionē. Gregor. autem non agit ibi de causis expulsionis, sed supponens ex causis id exigentibus posse profectos dimittere. cōcedit Præposito Generali facultatem permittendi transitum in aliam quamcumq; religionem quibzvis profectis, quos indicauerit Societate in alium Ordinē emittere. Emittere, inquam, non tantū renuente in delicti pœnam cōmissis, sed volentes, & dimissionem petentes ob aliquem honestum finem. Et hoc est privilegiū speciale Societati concessum, quo cæteræ religiones non fruantur.

Circa capacitatem Iesuitarum hereditariæ possessionis, & mysteriorum sine stipendio exercitamentum.

*Si aliquid stabile domui professæ relin-
quatur quod quidem debet quam pri-
mum redditum, opportunitas ad id
expectatur, potestque locari, aut con-
duci, redditusque in professorum con-
verti utilitatem.*

Idem *scilicet* .i. domum professam So- 173
cietatis incapax esse possidentem Sciam
stabilita bona. Vnde si ei aliquid sta- questioni.
bile bonū relinquatur, vendi debere, quā pri-
mum opportunē fieri possit. Sed quia cōtingit
sepe non inueniri statim emptorem, qui ius-
tam det estimationē, opportunitas esse ex-
pectandam. *Questio* igitur est, an interim ea
bona possint locari, seu conuicti, & redditus
in professum velint rem conuerti?
possunt quidem modo breuitē tempore, scilicet
infra